

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרישת תרומה תשע"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף פ'

כמה אלפים, ומגרים האומות בעצמם, ועוברים על מה שנאמר פנו לכם צפונה וכו' ע"ש. על כן הראה ה' בהמשכן, שיופי היריעות היו ניכרים רק בפנים, אבל מבחוץ לא ראו אלא עורות עזים. והמכסה של עורות אלים מאדמים ועורות תחשים, היו רק על הגג, ולא נראה להעוברים ושבים.

*

ואמר הכתוב ואת המשכן תעשה עשר יריעות וגו' (כו-א). ופירשו הרשב"ם והספורנו שקרא היריעות בשם 'משכן'. וכן נראה מרש"י (כו-ז). ויש לומר בטעמו כי הגג הוא הגמר של הבנין, כי כותלים לעצמם עדיין אינו נקרא בית עד שיהא מקורה (יומא י"א), ועל כן היריעות הם נקראים בתואר משכן. ויש לומר דלכך 'משכן' עולה בגימטריא ת"י, כמנין השנים שעמדה בית ראשון עד חורבנה. ונראה דהוא על דרך שלמדנו (בסדר ובהם נהגה) בגמרא (יומא ט:), שאלו את רבי אלעזר ראשונים גדולים או אחרונים. אמר להם תנו עיניכם בבירה [בית המקדש], איכא דאמרי אמר להם עידיכם בירה [בנין הבית עד לכם בדבר, שלא חזר לנו וחזר לראשונים] ע"כ. ובירושלמי (שם א-א) הוסיפו, אבותינו העבירו את התקרה [שלא חרוב נבוכדנצר אלא התקרה של בית המקדש בלבד] שנאמר (ישעיה כב-ח) ויגל את מסך יהודה. אבל אנו פעפענו את הכתלים [החריבו גם הכתלים] דכתיב (תהלים קלז-ז) האומרים ערו ערו עד היסוד בה ע"כ. הרי לנו כי חורבן בית הראשון היה רק שנשרף התקרה, ואף על פי כן אנו קורין שנחרב הבית, כי הגג הוא עיקר הבית. ולכן קרא התורה את היריעות התחתונות שהם התקרה של הבית בשם משכן, שזהו גמר המשכן. והראיה היא מבית ראשון שאחר ת"י שנה נחרב רק התקרה, והוא חורבנו, על כן משכן עולה ת"י.

ונראה עוד בטעם שבבית שני נחרבו גם הכתלים, דאיתא בגמרא (ראש השנה ד.) אשר דריוש שנתן רשות לבנות הבית השני, סופו החמיץ, ששלח כתב ביד עזרא, שיבנו אותה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו (כה-ח). ופירשו המפרשים מצוה זו של עשיית המקדש היא תמיד, כי איש ואשה שזכו שכינה ביניהם (סוטה יז.), ונעשה ביתו מקדש להשראת השכינה. ועל דרך זה כאשר אדם מקדש עצמו להיות מרכבה להשכינה, הרי הוא עצמו מקדש אשר ה' שוכן בתוכו. אך יש ללמוד מהמשכן וכליו איך ממשיכין השראת השכינה למטה, שבציור המשכן עם הכלים נרמו דרכי העבודה, אשר בעשות אותם האדם הוא נעשה מקדש. וככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, וכן תעשו אתם בעצמיכם, ואז תהיו עצמיכם וביתכם מקדש ה'.

והנה הלימוד מתבנית הכלים הם מובנים מעצמם, כי הארון שבו מונח התורה לוחות העדות, הוא סימן לכתר תורה. ושוב בא השלחן, לקדש אכילתו שתהא דומה שלחנו למזבח, וכמו כן משאר הכלים יש ללמוד מהם דרכי עבודה, אך נבוא לבאר העבודה הרמוזה בתבנית המשכן עצמו, שנוגע לעשיית עצמו וביתו מקדש שישכון שם ה'.

הנה המשכן היה מחופה ביריעות התחתונות של שש משור ותכלת וארגמן ותולעת שני, כרובים מעשה חושב, ארי מצד זה ונשר מצד הזה. ועליהם היו יריעות עזים לאהל על המשכן, והם כיסו כל היריעות התחתונות שלא נראו מבחוץ כלל, ורק העומד במשכן בפנים רואה תפארתה של היריעות התחתונות. אבל מבחוץ לא היה נראה לעינים אלא יריעות פשוטות של עזים. וכבר כתבו שזה בא ללמד, כי שפע העשירות שנשפע להאדם צריכין להכירו רק בתוך ביתו, אבל לא כלפי חוץ לעיני הגויים, והון ועושר תהא רק בביתו, אבל לא להתראות מבחוץ. וכמו שהוכיח הכלי יקר (פי' דברים) את בני דורו, שאמר הכתוב (שם ב-ג) רב לכם טוב את ההר הזה, פנו לכם צפונה, שכאשר ישראל מצליח אז יטמין ויצפין הכל בפני עשו, וזה היפוך ממה שעושים, כי מי שיש לו מנה הוא מראה עצמו במלבושי כבוד ובתים ספונים וחשובים כאילו היה לו

שלא היה רק מכסה אחד חציו מאילים מאדמים וחציו מתחשים, כי בהיות שעדיין לא היה דוד בעולם, לא סייעו אז רק זכותן של הששה רועים, ואין צריכין מכסה מיוחדת לדוד.

*

ואמר הכתוב שוב, ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן (לפרוש אותן על היריעות התחתונות), עשתי עשר יריעות תעשה אותם וגו', וחברת את חמש היריעות לבד ואת שש היריעות לבד וגו', וחברת את האהל והיה אחד (כ-ז). ובגמרא (שבת טז.) גדולה חכמה שנאמרה בעליונות יותר ממה שנאמרה בתחתונות, דאילו בתחתונות כתיב (לה-כה) וכל אשה חכמת לב בידיה טו, ואילו בעליונות כתיב (לה-כו) וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה [יתירות חכמה משמע] טו את העזים, ותניא משום רבי נחמיה שטוף בעזים וטווי מן העזים ע"כ. וברש"י (לה-כו) היא היתה אומנות יתירה, שעל גבי העזים טוין אותן ע"כ. ובתפארת יהונתן (פ' ויקהל) ביאר הטעם, כי כל הנשים נתאו לארוג לצורך המקדש, ולא ימלט בששים רבוא שלא היו נשים שלא היו נדות, לכך טו מעל העזים במחובר לבעל חי ואינו מקבל טומאה ע"כ.

ונראה דהנה בתרגום יונתן (כ-ט) מבואר, דחמש היריעות הם כנגד חמשה חומשי תורה, והששה יריעות הם כנגד ששה סדרי משנה ע"ש. והענין שחיברו אותם יחד, יש לומר דבא להורות על מאמרם (תענית ט.) מי איכא מידי דכתיבי בכתובי דלא רמיזי באורייתא [שהחומש הוא יסוד נביאים וכתובים, ובכללן יש סמך למצוא מן התורה] ע"כ. וכמו כן כל תורה שבעל פה יש לה רמז וסמך בקרא, והכל רמוז בהתורה, והחכמי לב בתורה, הם מוצאים הכל איך הם מרומזים בתורה שבכתב. והרי אפילו מילי דאמרי אינשי רמיזי בהתורה (בבא קמא צב.), מכל שכן התורה שבעל פה שהיא פירושה של התורה שבכתב. ולכן צוותה התורה לחבר השש היריעות שזהו תורה שבעל פה, עם החמש יריעות שהם תורה שבכתב, והיינו למצוא כל התורה שבעל פה היאך רמוזה היא בתורה שבכתב. ולכן גדולה חכמה שנאמרה ביריעות העליונות יותר ממה שנאמרה ביריעות התחתונות, כי כדי למצוא כל דברי תורה שבעל פה רמיזי בתורה שבכתב, צריכין חכמה ובינה יתירה.

ולא עוד אלא שמי שזוכה ללמוד תורה לשמה, זוכה למצוא בהתורה גם דרך התנהגות בכל המאורעות שעוברות עליו. ומצינו בהמלך שאמר עליו הכתוב (דברים יז-יח) וכתב לו את משנה התורה וגו', והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו. ופירש בתורת משה (שם צד.) כי המלך ישא בחיקו תורת ה', ושם ימצא כתוב כל הקורות ותולדות ימי חייו. ושיעור הכתוב כך, את כל ימי חייו יקרא מעל ספר תורת אלקים ע"ש. ומבואר ברמב"ן (בהקדמתו על התורה) כי הכל נכתב בתורה בפירוש או ברמז, ושלמה המלך שנתן לו אלקים החכמה והמדע, הכל מן התורה היה לו, וממנה למד עד סוף כל התולדות, ואפילו כחות העשבים וסגולתם שכתוב בה אפילו ספר רפואות וכו', כל דבר

מכוסה וכל דבר מגולה, כל זה ידע בתורה, והכל מצא בה בפירושה בדקדוקיה ובאותיותיה ובקוציה ע"ש. ויש לומר כי הששה יריעות רומזים על ששת ימי המעשה, וחמשה רומזים על חמשה חומשי תורה, ויש לחברם יחד, שכל הדברים הגשמיים שעוסק בהם בששת ימי המעשה, ימצא כל מאורעותיו בהתורה, וממנה ישכיל לדעת בכל דבר ובכל פעולה איך לעשותה.

*

אמנם יש לומר בזה עוד, כי לכאורה יש להבין דבשלמא היריעות התחתונות הם המכסים את המשכן, ובהם נגמר הבית עם גגה. אבל היריעות העליונות שהם כסוי מבחוץ אחר שכבר נגמר המשכן, אם כן אינו משמש את המשכן כלל, ומהו תועלתה. ונראה כי הנה בעשיית המשכן היה לכל אחד מישראל חלק בה, הן בנתינת נדבות המשכן, והן במלאכת המשכן, אבל אחר שיוקם המשכן על מכונה, הרי תהא עבודתה רק על ידי שבט לוי, ושאר כל ישראל יהיו נדחים מהעבודה בפנים, ואם כן יהא לבם דאבה על שנמנע מהם העבודה של הקרבת הקרבנות, שאין להם חלק בעבודת ההקרבה.

אמנם אמרו חז"ל (מנחות קי.) ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה (מלאכי א-יא), בכל מקום סלקא דעתך, אלא אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום, מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי. ואמרו עוד (שם) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות (תהלים קלד-א), מאי בלילות, אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהם הכתוב כאילו עוסקים בעבודה ע"ש. ואם כן כל אחד מישראל יוכל לזכות להקרבת הקרבנות, שבט לוי בעבודה בפועל במשכן, ושאר ישראל מקריבין גם חוצה לה על ידי עסק התורה. ומדה יתירה יש בהם שהם מקריבין גם חוץ למשכן, בכל מקום מוקטר מוגש לשמי, והם מקריבין גם בלילה, שאינו זמן עבודה בפנים.

ומרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע פירש דברי רש"י על הפסוק, ואתנה את הלויים נתונים לאהרן וגו' (במדבר ח-ט), חמש פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה, להודיע חיבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד, כמנין חמשה חומשי תורה ע"כ. ויש להבין למה רמזה זאת התורה כאן דייקא. אך בהיות שבפרשה זו נלקחה העבודה מבני ישראל וניתנה להלויים, ויש מקום לישראל להתרעם על אשר נתרחקו מהעבודה, על כן הכפיל הכתוב אזכרותיהן של ישראל חמשה פעמים נגד חמשה חומשי תורה, ולהורות שאף בני ישראל יכולים לעבוד עבודת הקרבנות על ידי עסק התורה ע"כ. (הובא בולאשר אמר ר"פ קרח.)

ולכן אחר שהושלם המשכן לעבודה בהיריעות התחתונות, שהם גומרים המשכן שתהא ראוי לעבודה, צוה ה' שחוצה לה יפרשו על המשכן עוד יריעות עליונות, הרומזות לחמשה חומשי תורה שבכתב, וששה סדרי משנה תורה שבעל

פה, ולהורות שגם העומדים מבחוץ יכולים לזכות להקרבת קרבנות, והוא על ידי עסק התורה, שבכל מקום מוקטר מוגש לשמי, שנחשב להם כאילו מקריבין ומקטירין לשמי.

ונראה דלכן היו היריעות הללו נעשו מעזים, שזה רומז על התורה, וכמו שנאמר (תהלים כט-יא) ה' עוז לעמו יתן, וברשי"י (ובחים קטז) עוז זו התורה, שהיא מעוזן של ישראל ע"ש. ואורך היריעה האחת שלשים באמה, שזהו אות למ"ד, הרומזת על לימוד התורה. ורוחב העשתי עשר יריעות היו מ"ד אמות, שהיא המילוי של אות למ"ד, ואם כן אורך היריעה ורחבה הם יחד אותות למ"ד במילואה, שיריעות אלו מרמזות על לימוד התורה שהיא במקום עבודה.

אמנם אמרו חז"ל (שם) דהא דאמרין בכל מקום מוקטר מוגש לשמי, זהו רק במנחה טהורה, זה הלומד בטהרה, נושא אשה ואחר כך לומד תורה ע"ש. אם כן הא דיכולין לזכות לעבודה על ידי עסק התורה, היא רק כשלימודו היא בטהרה. וביאור הדברים הוא על פי מה שכתוב בישמח משה (פ' אמור) לפרש הפסוק, בחדש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קודש וגו' (ויקרא כג-כד), ובפרשת פנחס (במדבר כט-א) נאמר יום תרועה יהיה לכם, ולא כתיב מקרא קודש אחר יום תרועה. וכתב על דרך משל, מי שהוא רעב ואוכל, הוא משביע הרעבון בכל מאכל אף בהפחות והגרוע שבמאכלים, ואף בלחם יבש. ואם ירצה להשביע הרעבון שלא על ידי אוכל כגון על ידי שמיעה או ראייה, לא יתכן על ידי שמיעת או ראיית דברים המצויים, רק אם ישמע דבר נפלא הפלא ופלא שמתענג בו מאד, ואזי שוכח רעבונו ומשביעו זמן מה, כגון בשמיעת קול זמר שלא נשמע כמוהו בפה או בכלי, או מעשה נפלא שמתענג השומע, או דבר חכמה נפלאה להאזיב חכמה, וכן בראיית איזה דבר נפלא, והוא דבר מוחש אין להכחיש.

ולזהבין למה זה, שהמאכל ישביעו אף בפחות, וזה דוקא בדבר נפלא, דעת לנבון נקל, שהוא משום שהמאכל טבעו להשביע מצד התולדה לכך משביעו אף במאכל פחות, אבל שמיעה וראיה אין טבעם להשביע, רק שישמשו במקום המאכל שיהא כאילו אוכל, ולזה צריך דבר נפלא שישנה את טבעו. סימן לדבר, ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו (שמות כד-יא), רצה לומר שראיה זו השביעין.

והנמשל כל המצות כולם המה תועלת לנו בטבע, אף שאין אנו יודעים סיבת התועלת, אלקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה, ונמצא העושה המצוה בפועל הוא בנקל שיעשה התיקון והיחוד שראויים להיות על ידי מצוה זו, אף בעשיה כפשוטו, אמר ונעשה רצונו, אף בלי כוונת סודות

נסתרים, ואף אם אין כאן הטהרה והקדושה הגדולה והיראה והאהבה הראויה. מה שאין כן כשאין עושין המצוה בפועל רק דוגמא במקומו, שזה אין טבע התיקון, צריך להיות בטהרה וקדושה נפלאה וכוונה זכה שיעלה כאילו נעשה בפועל.

ולכן בפרשת פנחס דכתיב יום תרועה, דאיירי שחל בחול, אמר מקרא קודש יהיה לכם בזה שכל מלאכת עבודה לא תעשו, כמו שנאמר בשאר יום טוב. אבל בפרשה זו דאיירי שחל להיות בשבת, כמו דאיתא בגמרא (ראש השנה כט), וכדכתיב שבתון דהיינו שיהיה בשבת זכרון תרועה, על כן לא הוצרך לומר מקרא קודש לענין השביתה, כיון דבלאו הכי הוא שבת, אבל התורה מזהיר דמאחר דיהיה בשבת, ואז לא הוי רק זכרון תרועה ואינו בפועל, רק דוגמא לדבר, על כן צריך להיות מקרא קודש, דהיינו שיהיה הקריאה בפה קודש. וזה הוא התכת הכתוב, אימתי הוא זכרון תרועה, כשהוא מקרא קודש ע"כ.

וכמו כן גם בהקרבת קרבנות, אם עושה המצוה בפועל, אף אם יעשהו בפשיטות יהא רצוי לפניו לריח ניחוח, כי אמר ונעשה רצונו, אבל אם אינו עושה המצוה בפועל, אלא עושה דוגמא במקומו, בעסק התורה, שזה אין טבע התיקון, אז צריכה להיות בטהרה וקדושה ביתר שאת, שיעלה כאילו נעשה בפועל. ומעתה יריעות התחתונות הם חלק מהמשכן שבה שבט לוי עובדים העבודה בפועל, אבל יריעות העליונות שהם חוצה לה, והם רומזים על עסק התורה שהיא גם כן כאילו מקריבין ומקטירין לשמי, לזה צריכין חכמה יתירה יותר מהתחתונות, שתהא העסק בתורה בקדושה וטהרה. ולכן היו הנשים טוין אותה מן העזים, באופן שלא יוכלו לקבל טומאה, כי בעלי חיים אינם מקבלים טומאה, כי רק אם היריעות הללו הם בטהרה אז הם נחשבים גם כן כהקרבת קרבנות.

ויש לומר דלכן היו היריעות הללו נחלקים לחמשה וששה, כי החמש יריעות רומזות על התורה, חמשה חומשי תורה, ושש היריעות רומזות להששה מדות, וכפלת את היריעה הששית, הרומזת למדת יסוד, כי מדת הטהרה צריכה להיות בכפליים משאר המדות, ורק כאשר התורה מחוברת עם טהרה, אז מוקטר מוגש לשמי, נחשב התורה כחלק מהעבודה.

ואנו קורין פרשה זו בימי שובבי"ם ת"ת, כי שמם בית מקדשנו, ואין מכפר בעדי ואין סודר לי סדר, אי אפשר לנו להקריב קרבנות לכפר עלינו. ואין לנו שיור רק התורה הזאת, זה נשאר לנו שכל אחד יוכל להקריב קרבנות על ידה, כאשר היא מנחה טהורה, שלומד תורה בטהרה. ויש להחשיב ולהשכיל חשיבות התורה שלומדים, שזהו כהקרבות קרבנות, עדי נזכה שירחם ה' על ציון, ונזכה לראות בית מקדשינו בתפארתה, בביאת בן דוד במהרה בימינו אמן.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' משה מאיר בראדי הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' עקיבא יוסף פישער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מוה"ר ר' יעקב שלמה בראווער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב